

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

_____ Соціологія праці
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність _____ 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма _____ Соціологія управління
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ професійна підготовка; обов'язкова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання _____ денна
(денна / заочна/дистанційна)

Харків – 2023 рік

ТЕМА 1. СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ ЯК НАУКА

1. Особливості розгляду праці як соціального явища на макро-, мезо- та мікрорівні соціологічної науки.
2. Праця як об'єкт соціологічного дослідження.
3. Соціальні і функціональні аспекти трудових відносин та їх різновиди.

Література: 1 – 5, 18.

ТЕМА 2. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ ПРО ПРАЦЮ

1. Періодизація історії зарубіжної соціології праці. Характеристика трьох основних етапів її розвитку: донаукового, класичного та сучасного.
2. Характеристика школи “людських відносин”. Методологія та методика Хотторнського експерименту.
3. Сучасні теоретичні концепції соціології праці: концепції постіндустріального суспільства та якості трудового життя.
4. Проблематика досліджень соціології праці в сучасному українському суспільстві.

Література: 1- 5.

ТЕМА 3. ПРАЦЯ, ЯК ВИД СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. СТАВЛЕННЯ ДО ПРАЦІ

1. Ставлення до праці як соціальне явище.
2. Соціальна сутність задоволеності працею
3. Порівняльний аналіз ставлення до праці чоловіків та жінок; людей молодого, середнього та старшого віку; зайнятих в різних секторах економіки, в різних регіонах, в різних країнах; людей різної національної належності.

Література: 1 -5, 11, 12.

ТЕМА 4. ТРУДОВА ПОВЕДІНКА: ЇЇ ФОРМИ ТА ВИДИ

1. Трудова поведінка як різновид соціальної поведінки.
2. Механізми регуляції трудової поведінки.
3. Форми прояву трудової поведінки в ринкових умовах господарювання.

Література: 1 – 5, 6 – 8.

ТЕМА 5. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ

1. Процес трудової мотивації і його компоненти
2. Мотиви особистості в управлінні трудовою поведінкою
3. Характеристика основних напрямів дослідження проблем мотивації праці

Література: 1 -5, 15.

ТЕМА 6. СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ

1. Стимулюванню праці як соціальний процес.
2. Особливості застосування матеріальних і нематеріальних стимулів трудової діяльності.
3. Стратегії стимулювання трудової поведінки

Література: 1 – 5, 15.

ТЕМА 7. СОЦІОЛОГІЯ ЗАЙНЯТОСТІ

1. Соціально-демографічні особливості, фактори і суперечності зайнятості.
2. Сучасний стан зайнятості в Україні.
3. Методи соціологічного дослідження поведінки суб'єктів на ринку праці.

Література: 1 – 5, 9,10, 17, 18.

ТЕМА 8. СОЦІАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ПРАЦІ

1. Роль соціального контролю у сфері праці і його галузеві особливості.
2. Основні напрями вдосконалювання механізму соціального контролю
3. Особливості соціального контролю в трудовій сфері у зв'язку з переходом до ринкових відносин

Література: 1 – 5, 6, 8, 13.

ТЕМА 9. ТРУДОВА АДАПТАЦІЯ

1. Сутність та структура трудової адаптації.
2. Основні стадії адаптаційного процесу.
3. Показники адаптованості працівника в колективі. Причини дезадаптації.

Література: 1 – 5, 8, 9, 12, 14.

ТЕМА 10. ТРУДОВА МОБІЛЬНІСТЬ

1. Трудова мобільність: її функції і типи.
2. Соціальні фактори впливу на процеси трудової мобільності.
3. Управління трудовою мобільністю

Література: 1 – 5, 8, 9, 12, 14.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)								
1.	<p>Дайте характеристику соціальним процесам, що відбуваються у трудовій сфері.</p> <p style="text-align: right;">Таблиця 1</p> <table border="1"><thead><tr><th>Соціальні процеси у трудовій сфері</th><th>Зміст соціальних процесів у трудовій сфері</th></tr></thead><tbody><tr><td> </td><td> </td></tr></tbody></table>	Соціальні процеси у трудовій сфері	Зміст соціальних процесів у трудовій сфері			2				
Соціальні процеси у трудовій сфері	Зміст соціальних процесів у трудовій сфері									
2	<p>Дайте характеристику основним етапам розвитку соціологічних досліджень про працю.</p> <p style="text-align: right;">Таблиця 2</p> <table border="1"><thead><tr><th>Назва етапу розвитку</th><th>Період (роки)</th><th>Головні вчені-представники даного етапу</th><th>Основні ідеї та положення</th></tr></thead><tbody><tr><td>1. Донауковий етап розвитку</td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></tbody></table>	Назва етапу розвитку	Період (роки)	Головні вчені-представники даного етапу	Основні ідеї та положення	1. Донауковий етап розвитку				3
Назва етапу розвитку	Період (роки)	Головні вчені-представники даного етапу	Основні ідеї та положення							
1. Донауковий етап розвитку										

3	соціологічної думки про працю				4																
	2.Класичний період розвитку соціологічної думки про працю																				
	Сучасний період розвитку соціології праці																				
4.	<p>Порівняти особливості людини як суб'єкту праці, виходячи з економічного та соціологічного підходу.</p> <p style="text-align: right;">Таблиця 3</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="2">Людина як суб'єкт праці</th> </tr> <tr> <th>Економічний підхід</th> <th>Соціологічний підхід</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: right;">Таблиця 4</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th>Вид відчуження праці</th> <th>Зміст даного виду відчуження</th> <th>Шляхи подолання відчуження праці</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>				Людина як суб'єкт праці		Економічний підхід	Соціологічний підхід	1	1	2	2	3	3	Вид відчуження праці	Зміст даного виду відчуження	Шляхи подолання відчуження праці				5
	Людина як суб'єкт праці																				
	Економічний підхід	Соціологічний підхід																			
	1	1																			
2	2																				
3	3																				
Вид відчуження праці	Зміст даного виду відчуження	Шляхи подолання відчуження праці																			
<p>Назвіть види відчуження праці та розкрийте їх зміст. Які існують шляхи подолання видів відчуження праці? За результатами аналізу заповніть таблицю 4.</p>																					
6.	<p>По одній із наведених тем розробіть проект соціологічного дослідження, який має включати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначення проблемної ситуації, мети і завдань дослідження; • уточнення об'єкта і предмета дослідження; • здійснення попереднього системного аналізу предмету; • формулювання гіпотез; • визначення методів їхньої перевірки; • уточнення основних понять та здійснення їхньої теоретичної інтерпретації та емпіричної операціоналізації; • запропонуйте інструментарій емпіричного дослідження. 				6 -10																

ТЕМИ	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Діагностика ставлення персоналу до праці. 2. Діагностика задоволеності працею персоналу підприємства. 3. Діагностика рівня соціальної напруженості (конфліктності) на підприємстві. 4. Гендерні нерівності в сфері праці та шляхи їх подолання на підприємстві. 5. Якість трудового життя персоналу підприємства. 6. Діагностика стану соціальної сфери підприємства. 7. Соціальний пакет для персоналу підприємства і його роль в гармонізації інтересів персоналу. 8. Соціальна характеристика персоналу підприємства. 9. Діагностика стану соціального контролю роботи персоналу підприємства. 10. Стан системи комунікацій на підприємстві та його вплив на ефективність виробництва. 11. Соціальне самопочуття персоналу підприємства та його вплив на ефективність виробництва. 12. Кар'єра персоналу: стан і проблеми. 13. Трудова адаптація молодих працівників на підприємстві. 14. Мотивація трудової діяльності різних груп працівників на підприємстві. 15. Соціальний захист персоналу на підприємстві. 16. Трудовий потенціал працівника підприємства, його формування і розвиток. 17. Діагностика системи підготовки кадрів і підвищення кваліфікації персоналу на підприємстві. 18. Діагностика дисципліни праці і чинників, які на неї впливають на підприємстві. 19. Діагностика девіацій в трудовій поведінці персоналу та шляхи їх подолання.

Теми рефератів

1. Методи науки “Соціологія праці”.
2. Функції соціології праці.
3. Соціологія праці як галузь загальної соціології.
4. Система категорій соціології праці.
5. Основні здобутки соціологічної думки про працю до середньовіччя.
6. Розвиток соціологічної думки про працю у періодсередньовіччя (XII-XVIIв.в.)
7. Класичний період розвитку соціологічної думки про працю.
8. Соціальні теорії Вебера М.
9. Основні теорії індустріальної соціології.
10. Теорія соціометрії ДжекобаМоріно.
11. Роль праці у життєдіяльності людини і суспільства.
12. Закон відповідності характеру і змісту праці.
13. Соціальна сутність праці.

14. Класифікація чинників ставлення до праці.
15. Теорія відчуження праці
16. Форми трудової поведінки.
17. Моделі економічної поведінки людей
18. Механізм формування трудової поведінки.
19. Функції і принципи ефективного стимулювання.
20. Принципи та умови забезпечення соціальної ефективності стимулювання праці.
21. Поняття мотиваційного ядра, чинники формування його структури.
22. Види та форми зайнятості населення
23. Стан економічної активності населення в Україні
24. Безробіття в Україні, його суть і види
25. Сутність, суб'єкти і види соціального контролю.
26. Соціальні санкції, їх види, принципи застосування.
27. Роль соціальних норм у формуванні трудової поведінки працівників.
28. Соціальні переміщення під впливом НТП.
29. Професійна орієнтація, її сутність і структура.
30. Трудова адаптація, види, чинники та критерії.
31. Трудова мобільність і кар'єра.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Основна
1	Амосов О.Ю. Соціологія праці: навч. Посіб. /О. Ю. Амосов. – Х.: Магістр, 2007, - 280 с.
2	Вакуленко, С. М. Соціологія праці : навч.-метод. посіб. / С. М. Вакуленко. – К.: Знання, 2008. – 262 с
3	Дворецька Г. В. Соціологія праці: Навч. посібник. – К: КНЕУ, 2001. -244 с.
4	Лукашевич М. П. Соціологія праці: підручник / М.П. Лукашевич. – К.: Либідь, 2004. – 440 с
5	Перепельчук Т.В. Соціологія праці: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, 2011. – 234 с. Н
	Допоміжна
6	Андрющенко А. И. Система соціального партнерства як інститут регулювання трудових відносин в Україні / Андрющенко А. И., Дубровський І. – Х.: Вид-во «Реал», 2004. – 175 с.
7	Галицький В.М. Поведінкові стратегії на ринку праці України / Галицький В.М., Привалов Ю.О., Чепурко Г.І. – К. : ПЦ "Фоліант", 2005. – 227 с.
8	Гуманізація труда: адаптація організаційно-технічних систем к человеку /Под общ ред. В.Н. Гончарова. – Донецьк: «ООО Альматео», 2005. – 224 с.
9	Качан Л. Трудові відносини: суспільна функція та державний контроль / Качан Л., Лесин В. // Людина і праця. – 2005. – № 3. – С. 12-15.
10	Мортіков В. Проблема реалізації трудових угод / Мортіков В., Моклякова А. // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 1. – С. 17-21.
11	Новак І. Соціальний пакет як механізм удосконалення оплати праці / Новак І. // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 2. – С. 6-12.
12	Особливості зовнішньої трудової міграції молоді в сучасних умовах /О.М.Балакірева (кер.авт. кол.), О.О. Яременко, О.Г. Левцун та ін. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 124 с.

13	Прибиткова І. Зарубіжна трудова міграція як форма самозайнятості мешканців України// Українське суспільство 2003. Соціологічний моніторинг / За ред. В. Ворони, М. Шульги. – К. : Інститут соціології НАН України, 2003. – С. 51 – 65
14	Симончук О. В. Професійний склад населення України: соціально-демографічний профіль // Українське суспільство 1992-2008. Соціологічний моніторинг. – К.: ІС НАНУ, 2008. – С.8-17.
15	Системні вади ринку праці та пріоритети його реформування :аналіт. доп. / О. М. Пищуліна, О. П. Коваль, О. О. Кочемировська; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2010. – 72 с.
16	Сучасний стан, проблеми та тенденції соціально-трудоких відносин в Україні: спроба соціального конструювання / Відп. ред. Ю. І. Саєнко, Ю. О. Привалов. – К.: ВД «Стилос», 2003. – 360 с.
17	Хижняк Л.М Гідна праця як показник якості трудового життя // Якість життя населення пострадянських країн у соціологічному вимірі: Колективна монографія. За ред. В.С. Бакірова. – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2008. – С. 84-136.
18	Хижняк Л.М. Соціальна безпека у сфері праці / Л.М.Хижняк // Механізми забезпечення соціальної безпеки на рівні територіальної громади: теорія і практика:[монографія]; за ред. В.Г.Бульби, А.В. Мелякова.– Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – С. 33-72.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. [http. // www. meta-ukraine.com](http://www.meta-ukraine.com) (Дані про соціологічні публікації в Україні)
2. [http. // www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) (Статистичні матеріали Держкомстату України).